

О.В. Топоркова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Т.О. Євлаш, канд. екон. наук (*ХДУХТ, Харків*)

КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: МЕТА ТА СТАТУС

Підготовка, складання та надання фінансової звітності зовнішнім користувачам у різних країнах світу має значні відмінності, що спричинені соціальними, економічними та законодавчими особливостями, притаманними кожній окремій країні.

Крім того, поширеним є використання різних визначень елементів фінансових звітів, таких як активи, зобов'язання, власний капітал, дохід та витрати. Також використовуються різні критерії визнання статей фінансових звітів та вибір різних баз оцінки, що, в свою чергу, впливає на обсяг фінансових звітів та розкриття в них інформації.

В умовах розвитку міжнародного співробітництва та приведення національного законодавства у сфері бухгалтерського обліку до норм міжнародних стандартів особливої актуальності набуває Концептуальна основа підготовки та представлення фінансової звітності (Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements), що відіграє вагомую роль як в процесі розробки міжнародних стандартів, так і для гармонізації підходів стосовно формування фінансової звітності. Концептуальна основа не є Міжнародним стандартом фінансової звітності (МСФЗ) та не визначає стандарти для певних випадків оцінки або розкриття інформації.

Концептуальна основа підготовки та представлення фінансової звітності охоплює чотири підсистеми:

- 1) мету фінансових звітів;
- 2) якісні характеристики, які визначають корисність інформації, наведеної у фінансових звітах;
- 3) визначення, визнання та оцінку елементів, з яких складаються фінансові звіти;
- 4) концепції капіталу та збереження капіталу.

Зупинимося детально на розгляді першої складової – мета фінансових звітів, яка є підґрунтям Концептуальної основи. Інші її аспекти – концепція суб'єкта господарювання, що звітує, якісні характеристики корисної фінансової інформації та її обмеження,

елементи фінансових звітів, визнання, оцінка, подання та розкриття інформації – логічно впливають з мети.

Значимо, що в Концептуальній основі терміни «фінансові звіти» та «фінансова звітність» інтерпретуються як «фінансові звіти загального призначення» та «фінансова звітність загального призначення».

Метою фінансової звітності загального призначення є надання фінансової інформації про суб'єкт господарювання, що звітує, яка є корисною для нинішніх та потенційних інвесторів, позикодавців та інших кредиторів у прийнятті рішень про надання ресурсів. Такі рішення охоплюють придбання, продаж або утримування інструментів власного капіталу та боргових інструментів, а також надання або погашення позик та інших форм кредитів.

Фінансові звіти загального призначення не призначені для того, щоб показати вартість суб'єкта господарювання, проте надають інформацію, що спрощує можливість оцінки її вартості нинішніми та потенційними інвесторами, позикодавцями, іншими кредиторами та дозволяють окреслити перспективи майбутніх чистих надходжень грошових коштів.

Крім того, управлінський персонал суб'єкта господарювання також зацікавлений у фінансовій інформації. Однак у зазначеному випадку не потрібно покладатися на фінансові звіти загального призначення, оскільки необхідна фінансова інформація може бути отримана з внутрішніх джерел.

Поширеною є ситуація, коли фінансові звіти базуються на оцінках, судженнях та моделях, а не на точних описах. Концептуальна основа встановлює концепції, що лежать в основі таких оцінок, суджень та моделей.

Варто відмітити, що уряди країн можуть визначати відмінні або додаткові вимоги до фінансової звітності, ніж ті, що розкриті в Концептуальній основі, але такі вимоги не повинні впливати на фінансові звіти, які публікуються для інших користувачів.

Проте, не слід нехтувати існуванням суперечностей між Концептуальною основою і вимогами Міжнародних стандартів фінансової звітності. В такому випадку вимоги МСФЗ є домінуючими над вимогами Концептуальної основи.

Отже, Концептуальна основа підготовки та представлення фінансової звітності допомагає керівникам, аудиторам та бухгалтерам здійснити оцінку відповідності фінансової звітності вимогам міжнародних стандартів, а також сприяє вирішенню питань, які не специфікують міжнародні стандарти.